

Es hermosa, 's diu Clemencia
 y sas costums son ser zillas...
 Mirin, ab quina innocencia
 ensenya las pantorrillas!

DE DIJOURS A DIJOURS

EN NOFRE LLONZA Á LA FIRA CONCURS AGRÍCOLA

CARTA Á LA DONA.

Inolvidable Layeta:

Sabrás com lo diumenge passat soch arriuat á Barcelona y com després de la visita de reglament al meu estimat protector, lo *ninotayre* de LA TOMASA, m' hi dirigít xano-xano al Parca per veure si faríam fira en lo Concurs agrícola.

Recordarás molt bé, Layeta estimada, qu' al eixir del poble vas preguntarme per qué anava aquet cop á Barcelona.

—Perque 'm fá falta un arreu de pagés—vaig dirte.

—Y allí 't podrás firar bè?...

—Y tall—vaig respòndret... Ves si 'm podrè firar que de pèt me 'n aniré á la Fira, que segóns he llegit, la poch s' es inaugurada.

*
**

Donchs sí; diumenge á la tarde, després de desferme d'una pessetona de aquellas que tu, Laya, guardas dins del mitjot, á falta de las *grogas* d' altre temps, vaig entrar ab la vara á la má, la catxutxa á la espatlla y la boca mes badada que la del mestre de minyóns de la vi'a, en la famosa Fira Concurs Agrícola. Un senyor qu' es de *Coria*, terra de bons sigróns, va oferirsem molt amable per ferme de *cícero*, pero com que no entench 'l castellá vaig preferir anar sol.

Entrant, donchs, per la porta de devant de 'n Prim lo primer de lo primer es la instalació de la *Granja Paraiso* d' Arenys de Mar, propietat d' un tal senyor Castelló, persona molt trempada, que 's dedica á la cria de virám de ploma y pèl ab tant éxit qu' es provehidor de la Real Casa y .. de las collas de Sant Mus. Allí demanan de gallinas! de grossas, de xicas y de *tutti colori*; eynas per covar ous, per criar pollets, per educarlos fins que son pares de familia; en fi, referent á n' aquet ram tot lo que vulguis. Lo únich qu' allí hi fa falta son unas quantas tomaqueras.

—¿Per qué?—'m preguntarás...

—Donchs per triar de la parada un cap de virám ben grassó; amanir la cassola, posarhi 'ls tomáquets y... ¡llestos!

Tirant dret al nás veurás que la *Granja Iris de Riudellots* també s' hi quadra ab lo bestiar de ploma, lo mateix que la *Escola Regional Agrícola de Reus*.

Després 't decantas á la esquerra y al peu d' una montanyeta de fira que 'n diuhen *Lo Gurugú* hi há una máquina inexplosible de la casa Planas y Flaquer, qual máquina lo dia que se 'ns mori lo ruch de la sinia ja 'ns la vindrém á mirar tota vegada que segóns sembla fá com ell; es de bon carácter y no tira cossas. A l' altra banda del *Gurugú* hi há un molí de vent, que sembla una *catredal*. . Aquet, 'ns convindría perque las moscas no 'ns cayguessin á la vianda. Tot al voltant del surtidor frente de la Nau Central, hi exposan los senyors *Aldrufeu, Vidal y C.* un be de Deu de flors rarissimas, que suposan una paciència de Sant. ¡Figurat que fins hi ha rosas ab una fulla de cada color com si fossin lloritos!

Fins ara hem anat per l' ayre lliure, peto aquí 'ns toca encauharnos en la nau lateral dreta del Palau de la Industria ahont entre maquinaria de l' art de pagés d' Albert Ahles, Moratona Genís y Bureau y altres y entre mil accesoris diversos propis del nostre ofici hi descolla una prempsa d' oli de *Marceli Salvatella de Tortosa*, qu' es una cosa notable. També hi tenen un molí de oli los Srs. *Valls Germans*, y cordas per lligar á tots 'ls pillos d' Espanya la casa *Millet y Estapè*. També hi ha unas estisoras de podar que tenen mi'ja cana al menys de llargas, de la casa *Simón de Saragossa*. Si la berruga del nás me va creixent, hauré de firarmen unas.

A tot aixó jo no trobo lo que busco, estimada Laya, y com qu' es un armejo de pagés... tiro endevant. Prench alé y pujo unas escalas, passo un pont de fusta ahont per sota hi circula 'l carril y ja soch á la Secció Marítima...—Aquí ho trobarás perque 'ls mariners també 'n gastan d' aixó que buscas,—penso jo... Y 'm poso á regirarho tot.

En primer lloch trobo la instalació dels *Successors de Pfeiffer*, instalació notable de tota mena de máquinas inclús una magnífica escala Porta per lo servey d' incendis adquirida per l' Ajuntament de Málaga.

Lo meu amich *Tobella de l' Art del Pagés* hi té una petita instalació qu' ab tot y petita es molt notab e, per que demostra qu' ab paciència 's pot empeltar tot, fins 'ls ceps americans y 'ls espanyols... Y aixó que 'ls espanyols ab 'ls americans del Nort no crech que empeltém may mes

Lo *Centro vitícola del Vallés* té allí prop una instalació de ceps molt notable ab unas etzevaras jegantescas que rebent l' a'é de marina fan pensar ab en *Pitarra*:

de si será l' etzevara

la enamorada del mar.

També son notables las instalacions de ceps de *F. Casellas* y una de fusta de faig de *Moretó Germans*, de *Mollet*

En l' edifici que constituía la secció de exhibicions marítimas de l' any 1888, hi ha, Layeta, una munió d' instalacions que 't farían quedar parada. La d' en *Jaume Foix del Vendrell* (que 'n aquell mateix instant deu estar sufrint una amistosa gorra de la colla *Àpats y Lletras*). La d' en *Raventós (Codorniu)* de *Sant Sadurní*, de vins, com aquella. La de 'n *Bacardí* de rom y licors y moltas altras que donan una brillant idea de la Vini-cultura catalana. Al mitj del edifici hi ha un saló de conferencias ahont hi exposan cadiras... buydas, pero 'n cambi mes avall, la casa *Scheell* dona *graciosas* de franch y allí... ¡'n vols de *gorreros!* á donar las gracias.

Seguint la meva peregrinació, vaig entafurarme en lo pabello de la *Trasantiántica*, plé de llibrots que no van entretenirme massa perque ja sabs, Layeta, que 'l negre 'm fá bastanta nosa. No mes tinch present que l' *Art del Pagés* hi té una colecció de totas las obras agrícolas catalanas publicadas per 'n *Tobella*, que ja suman un bon número.

En edificis construhits expressament, hi ha una secció d' *abonos* que put com un rediantre; una secció de

Molineria molt notable y unas exhibicions de farinas que demostran la importancia de las farineras catalanas.

Tornant enrera pe 'l pont de la Secció Marítima, entro á visitar l'ala esquerra de la Nau Central y ¡may dirias á qui he trobat, Layeta!.

Allí he vist, convenientment colocats, al trempat Mac-Kinley, á n' en Morgan y senyora, en Lee y tota sa familia, y un altre remat de yankees coneguts. ¡Renoy, quins tocinos! ¡Ja 't dich jo que 'ls nort-americanos son *gent de pes*, sobre tot aquells quants personatjes. Mes avall hi ha seccions d' arreus de cassa, sabatas d' ase (á) ferraduras, cotxes y altres endergas, que la veritat, se relacionan tant ab l' agricultura com jo ab lo senyor Rector del poble.

Surtint d' allí trobas, oh, Layeta, instalacions al ayre lliure de virám, ganaderia ab bous, vacas y gallinas ab sabatas...

Tambè hi ha la seva secció de *quissos* de cassa, guarda y luxo. Entre 'ls de la segona classificació s' hi conta un *Mentor* que te 'l recomano pe 'l dia que tinguém diners. Es igual que 'l ruch de casa.

Y vet' aquí que prop d' un surtidor sento tocar la música, y també 'm venen ganas de tocar. En efecte, no haventhi res mes per veure... *toco 'l dos*.

Mes al ser á la porta 'm recordo qu' encare no m' hi firat y aixó que baixo expressament á Barcelona per ferho.

Allavors m' he dirigit á un municipal y li he dit:

—Ascolteu y perdoneu, minyó. ¿Aixó no es una fira de tota mena d' armetjos per' la pagesia?

— *Así lo sembla.*

—Donchs bueno; digueume; ¿ahont venen mistos de pagès?

— *¡Vaya una solta!*...

—¡Mes que vos! al estanch del poble no 'n tenen y he baixat expressament per firármén.

—¿Pero que *fósforos* son esos?

—Ay carat! de pagés; no us ho dich: d' esca de cartró, de...

—¿Pero, company, no sabeu que *eso* sólo lo venden los estanqueros?

—Y donchs que vagin á enganyar á qui vulguin. Fan una exposició d'eynas de pagés, y 's descuydan lo principal, lo primer, lo mes indispensable.

No hi ha cap pagés qu' empunyi l' eyna, sense encendren avants un de prim ó mitj *caliquenyo*.

Y vetaquí que hi fugit esverat de una exposició molt complerta sí, molt ben portada, pero que no té precisament un article indispensable pe 'ls pagesos. Aixis 's fan las cosas á Barcelona.

Sempre teu

NOFRE.

Per la còpia
BERTRÁN DE L' OS.

La sessió del poble ó 'l cartell inesperat

DESDE que tenim la guerra ab los nort-americanos; desde que los fils eléctrichs funcionan sens parar may; desde que per las pissarras 's gasta 'l guix á tot drap, que s' observa cada tarde moviment inussitat en la Rambla que comensa al «plá dels del os Bertrán» y fineix á la gran plassa del teatro Principal.

Allí s' hi veuen manobras, trinixerayres, diputats, emblanquinadors, rentistas, notaris, y comediantes, escombriayres, marquesos, carteristas, concejals,

poetas, ganduls de mena, nyebits, comtes, morts de fam, cotxeros, pobres d' ofici, matalassers, militars, gitanos, bolsistas, músichs, usurers... en sí, la mar.

Lo perquè allí 's reuneixen no ho sé ni ho vull saber pas; pro que per ferhi un cigarro, los mes, tampoch se 'n hi van m' hi jugaria deu duros (si 'ls tingués) contra deu rals. Allí 's parla, allí 's disputa, allí 's tiran mils de plans; tothom vol salvar nostra honra, tothom vol que 'l lleó brau, símbol de nostras victorias, humili á n' al porch singlá, tothom vol....

¡Alto las secas!

senyores, faig punt final porque acaban de indicarme qu' en molts carrers hi ha plantat un lletrero que diu cosas que á mí gens de goig me fan.

Per lo tant, plego d' escriure pro avants del llapis deixar dich jo: ¿No sería fácil, no podria ser vritat, que si 'l Govern ha dat ordre, que no ho dupto, d' així obrá, ha sigut porque 's notava moviment inussitat en la Rambla que comensa al «plá de's del os Bertrán» y fineix á la gran plassa del teatro Principal?

LO TIMBALER DEL NOYA.

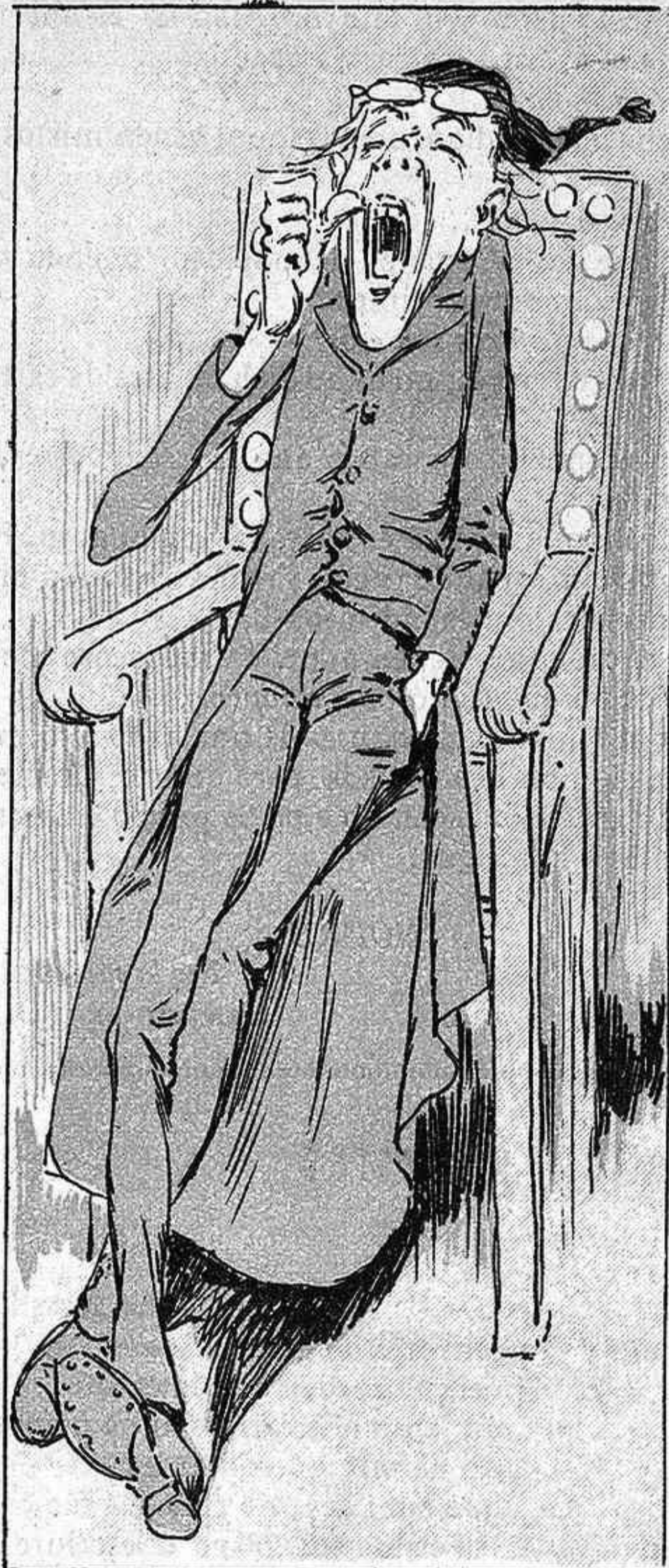
En Mac-Kinley rostit

Los concurrents á la reunió del Sr. Cinto, vam tenir una gran pensada. Mes ben dit: jo Serafinet Posturas, estudiant de farmacia y xicot d' un porvenir brillant, va ser qui va sugerir, va infiltrar als demés la idea de retirar un

vint per cent de las ganancias obtingudas cada vetlla pe 'ls tertulians que jugavam al quinto, comprar per Pasqua Florida un bè negre, engreixarlo ab lo producte de las novas entradas d' aquella especie d' impost de guerra, y menjarsel ab pau y alegría á casa 'l Sr. Cinto, quan los jardins estiguessin plens d' aromas y flors, y 's vejés lo cel, blau y rialler, y fos suau y agradable la temperatura, y 'l ventrell subjectat á una prudent abstinencia sentís desitjos de rebre la visita d' un bon tall de cuixa ó un' altra part del animal no menos apetitosa, menjarsel ab

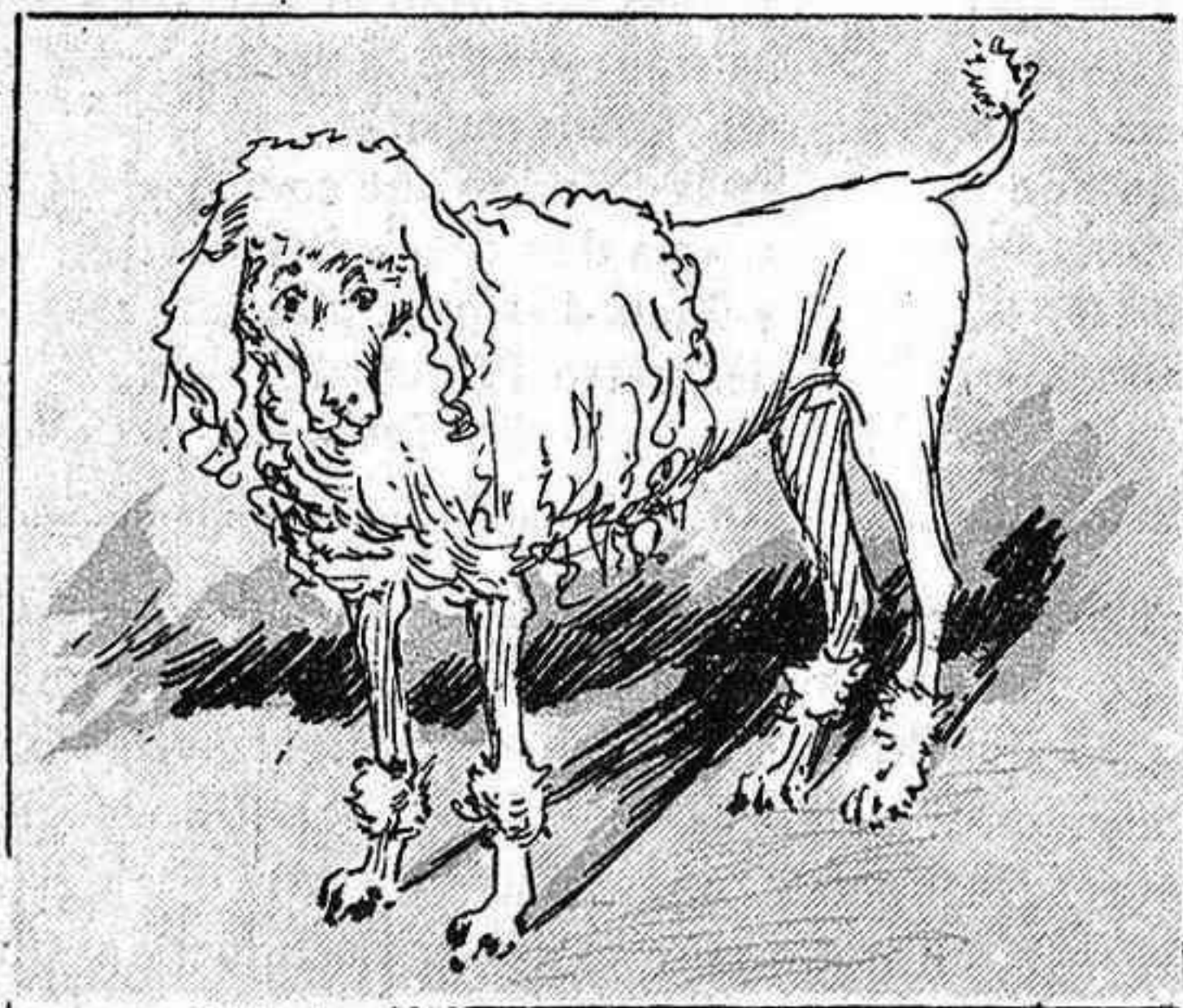
LA TOMASA
LOS ABURRITS

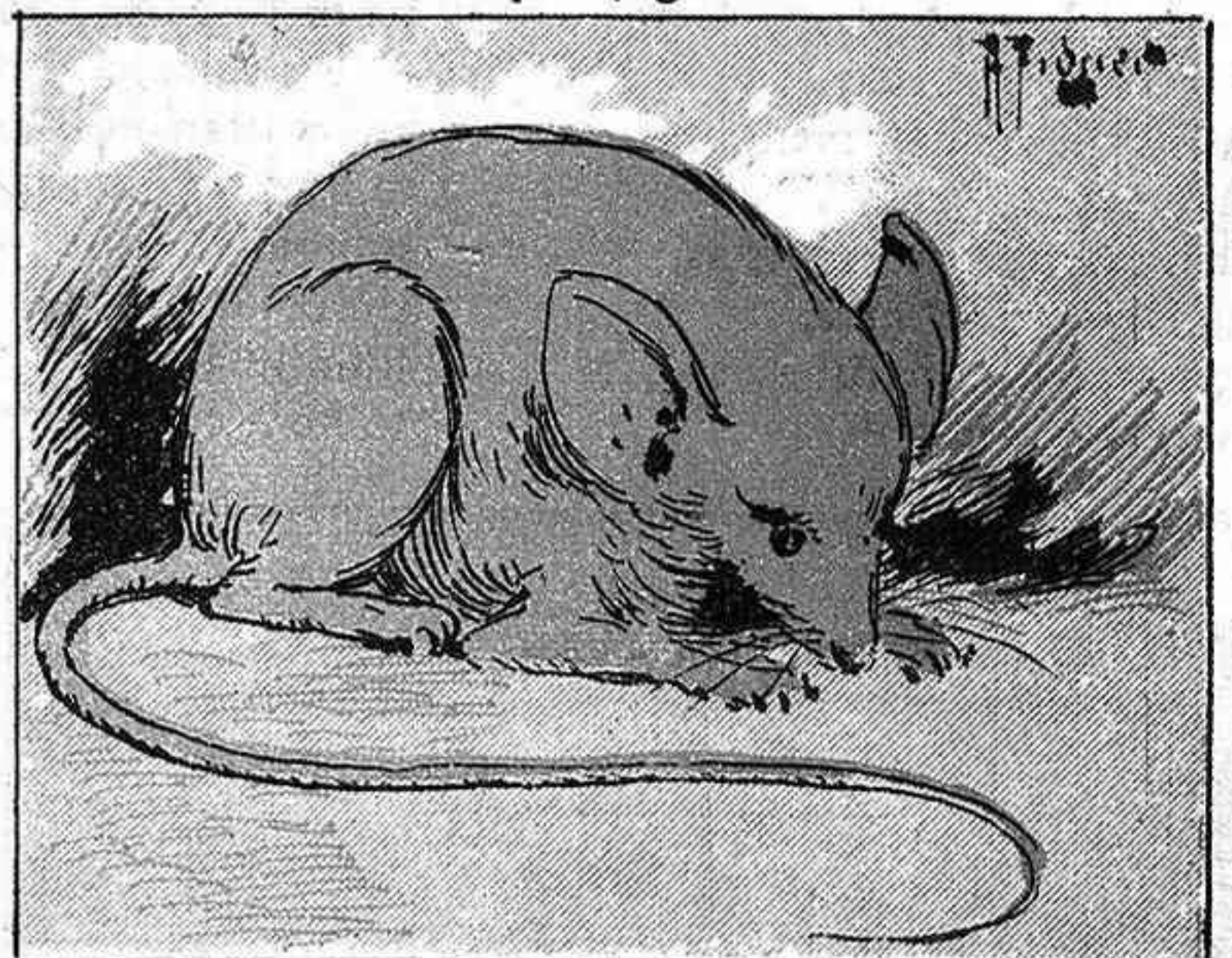
—Demaná 'ls sous es en balde...
¡dos anys que no puch cobral...
quan demá á estudi vindrá
¡me menjo al fill del arcaldel

—Sense fills, sense marit,
la vida 'm cansa, Pepeta;
ja hauria prés un veneno
si no fós per la gosseta.

—Per quatre ossos y las deixas
la casa tinch de guardá, y
sé gos al servey dels pobres
es lo mes pesat que hi há.

D's qu' ab polvos nos destruheixen
ser rata, senyors, no dona;
seria mes acceptable
ser per exemple, ... persona.

LA TOMASA

IQUIN GONÇOLI

— ¿Tens por de morir, vritat?
— No mes per tu... ¡que per mí...
— No t' afligeixis, Magí;
ja 'm quedaré viudetat
y l' apoyo del cosí.

pau y alegría—repeteixo quan arrivés la Pasqua Granada.

La meva lluminosa idea, fou rebuda ab aplauso; y ab las quinze pessetas que va produhir l' impost indicat comprarem un senyor bè —que bens hi há que senyors poden anomenarse, com senyors que poden anomenarse bens —lo batejarem ab lo nom de Mac-Kinley preveyent lo fi que se li esperava, y 'l posarem als brassos protectors del Sr. Cinto, pera que 's cuydés de millorar las carns del animaló á copia de segonet, garbas d' aufals y garrofetas.

Quan mirant per las galerías veyam á la eixida del Sr. Cinto, lo bè nostre, lo bè pagat ab los nostres diners, y 'l veyam menjant la fresca y nutritiva herba, y sentiam sos crits de «¡bé!» «¡bé!» l' alegría que 'ns omplenava 'l cor se 'ns descubria á la cara y mes de quatre vegadas nos agafava salivera, calculant lo sabrosa qu' havia de ser la carn d' un animaló mantingut y engreixat ab tant zel y carinyo.

Y ¡vegin! totas aquestas atencions y cuydados, per poch costan la vida á n' en Mac-Kinley. Varem tenirlo enfitat una setmana y va posarsens tan trist y doblegadís de camas,—que no més hauria fet que jeure, que quí mes quí menos, sentintse las llágrimas cara avall, ja li havia resat un Pare-nostre, pera que no 'ns tes la picardia de no deixarnos saborejar las sevas costellas.

¡Massa menjar vethoaquí! Qui li portava una falhada de rossegons de pá, qui un tronxo de col, qui las pelas de las patatas... es dir, que la bestia va anar fent feix, fent feix, enmalaltintse, enmalaltintse, hasta 'l punt de que si no arriba á ser 'l manescal de devant de casa, qu' es un home qu' ab la xeringa á la má fá prodigis, del pobre Mac-Kinley no mes hauria pogut aprofitarsen la pell. Per xó, dit siga entre nosaltres—lo Sr. Cinto en tenia bona culpa d' aquella malaltia, perque per ferse 'l graciós, havia acostumat al bè nostre, al bè pagat ab los nostres diners, á beure á galet, uns tragos interminables d' un ví del Priorat de tants graus com malas bromas; y jo calculo que per una banda l' ardencia del ví y per l' altra lo xáfeh qu' en Mac-Kinley va rebre sobre las sevas costellas, una nit de trons y llamps, van ocasionarli la malaltia.

¡Quina nit aquella! Tots los vehins interessats, sortirem als darreras, y vinga cridar: «¡Senyor Cinto! ¡Senyor Cinto!, miri que 'l bè se 'ns mulla!» «¡Senyora Quiteria!» (es la senyora del senyor Cinto) «¡Senyora Quiteria, miri qu' aquesta bestia, 'ns agafará una mala cosa!»

Pero ¡cal Deu t' en dará; dormían tots dos com un sabatot, y quan vam enviar lo sereno al pis, encare 'l senyor Cinto va tenir la poca criansa de dir: ¡Pe 'l diantre del bè heu vingut á trencarme las oracions! ¡Un altr' any que s' en encarregui qui vulgui! ¡Després que m' ompla la eixida de porquería!... ¡Mal com no reventa! Y va sortir á treure 'l bè, enjgant unas paraulotas y uns *mecasums*.... que tots varem ficarnos dintre esparverats.

Es un home xistós lo Sr. Cinto, pero quan renega, alló es una boca d' infern.

Siga com vulga, en Mac-Kinley va tornarse á posar bó y 'l dissapte últim fou degollat en presencia dels seus trenta amos, ni un més ni un menos, y 'l día següent al dematí arreglat y rostít segons las prescripcions del art culinari.

Pera gastos de condimentació y demás, fou entregada al Sr. Cinto, una pesseta per barba, y 'ls trenta amos de la bestiola nos assentavam diumenge passat á la taula del vehí, ab lo cor saltantnos d' alegría y ab las barras ab prou desitjos de funcionar, al veure á n' en Mac-Kinley rostít lo día avants, á punt de ser lo regalo dels nostres paladars.

—Bueno —digué un camálich, en aquet interessant moment—d' aquet bè tots ne som amos, y per lo tant jo soch de parer que cadascú n' *agarri* 'l tros que li *fassi mes pesa*.

—¿Qui ho ha dit aixó?—feu lo Sr. Cinto.—Jo qu' hi tingut la molestia d' engreixarlo, vull tenir lo gust de repartirlo... y si algú no s' hi conforma, aquí ja hi és de massa.

—Ja veurán—vaig observar jo—á mí 'm sembla que podrian armonisarse 'ls desitjos de tots, de la següent manera: jo sento predilecció per una cuixa, la demano al Sr. Cinto, ell me la dona y ¡Santa bona María!

—¿Ah, sí? ¿Vol que li fiqui 'ls dits á la boca? ¡També podria demanar lo bè sencer.—va contestar lo Sr. Cinto.

—No, senyor; si tant m' apura, demanaré que se 'm reservi l' altra cuixa, pero no tota la bestia, per l' amor de Deu!...

—¡Que 's passi á votació!—va cridar un saltataulells.

—¡Manelet!—va exclamar cremat lo Sr. Cinto,—si tornas á parlar de votacions te trech al carrer á clatelladas.

—Poch á poch—vaig fer jo allavors—en Manelet t' tant dret com un altre sobre 'l bè, y pot demanar lo qué li passi per la barretina.

—Donchs, encare que li passés pe 'l barret no 'n treuria res. Y vosté no insisteixi si no vol sortir d' aquesta botiga gemegant...

—¡Ja 'l veig venir á vosté! Vol armar un conflicte, pera que abandoném aquet menjador y quedí vosté amo del bè ¿vritat?

—Justa, Serafí; 'm sembla que ho endevinas—va dirme 'l camálich.

—¡Veyám... torneuho á dir!

—¡Ja está dit!

—¿Sí?

—¡Sí!

—Donchs... torneuhi! Lo Sr. Cinto, sense que ningú pogués deturarlo, va agafar lo bè y va corre á tirar-lo al pou que hi havia á la eixida.

—¡Que no 'm vulguin pas detenir ni 'ls Sants de la Cort celestial! feu allavors lo camálich. ¡Un día de satisfacció qu' anava á donarme ab la

família, aquet murri me 'l roba? ¡Que Deu l' hagi perdonat! —Y agafant al Sr. Cinto pe 'ls elástichs y fentlo bellugar com si fos un ninot, va llensarlo ab rabia al pou.

Xiscles, desmays, crits, desori, caygudas, peus girats; de tot va haverhi en aquella botiga.

Lo camálich, escoltant lo meu consell va fugir d'aquella casa, perque es lo que jo vaig dirli—Aquet cop de sangs al menos vos costará deu anys de presiri.

Afortunadament, vingué 'l municipal de punt, lo qual mes sossegat que nosaltres, va poguer enganxar ab un cerca-pous convenientment colcat á un extrém de la corda del pou lo darrera de las calsas del

senyor Cinto y tirant entr' ell y un altre la corda lograren pujar ab vida al que tots ja creyam ben difunt. Es mes: lo Sr. Cinto va pujar abressat ab en Mac Kinley.

Jo, al veure 'l bé, vaig exclamar:—¡Senyors, no amohinarse, encare podém celebrar la Pasqual

— ¡Impossible!—objectá 'l municipal.—El carnero viene conmigo al Juzgado. ¡Allí dispondrán!

Jo no sè que van disposar allí, pero lo *certus* es qu' encare no sè quin gust tenia aquell bè preciós.

Avuy un m' assegurat que 'l municipal de *marras* y alguns companys de quartelillo, baix la presidencia del arcalde de barri, van menjarsel ab alioli.

¡Farts!

A. GUASCH TOMBAS.

OLOTINA (1)

De *Murvolenya* á *Aygua Negra*;
de *Cabrera* fins als *Balbs*;
de *Botet* á *La Serrota*;
de ca 'n *Sim de Costa* ensá,
hereu mes galán no 's troba
que 'l de *Massandell*... ¡qu' es cast!

Del *Malatosquer* las noyas
se 'l disputan per ballar;
qu' es un mestre de sardanas
y un *trunfo* per' voltá 'l vals.

De ca 'n *Sim* la pubilleta
es sa promesa temps há;
sino que la mare d' ella
té á n' ell per esbojarrat,
y á sa filla li vol treure
l' engrescament qu' es molt gran.

Mes, al peu de la *Rocassa*,
junt al abisme que hi há,
tenint sols per testimoni
lo terrible deu *Vulcá*,
—qu' encar dona alguna volta
pe 'ls antres d' aquells volcans
que 'l buf de la *Providencia*
en remots temps apagá—
ell y ella amor se juraren
un vespre que, eixint del ball,
envers alií feren vía;
sellantne ab un bés y abrás
lo jurament, convenintse
en que, primer que deixars',
l' abisme en son fons rebría
'ls seus cossos junts, lligats.

Passá 'l temps: avuy compleixen
dos anys justos y cabals
que l' hereu y la pubilla
duhen en son cor tancat
lo secret que no revelan
á amichs, parents ni germans...

La mare d' e la —com deya—
al hereu no 'l pot dragar,
ab tot y qu' ell la festeja
tan bé com pot, tant com sab,
á vivas instancias d' ella
—la noya— que la vritat,
d' ensá que ab ell es promesa

secretament tant temps há,
no viu pas massa alegroya
per mes que 's posi á ballar
las sardanas á la plassa,
rihent potser mes que may.

Com las mares tot ho notan
y al fons del cor veuhen clar,
la d' ella, passats molts dias
d' aquell jurament extrany,
va fixarse en que sa filla
perdia 'l color per graus
y que no tenia gana
y que feya esforços grans
per' ofegar la tristesa
que 'l cor li omplia á vessar,

Un jorn, després de dos mesos,
la pubilla, cap al tart,
feya vía á la *Rocassa*
per trobarse ab son aymant
que li havia donat cita,
gelós mes que antes d' ensá
que sa aymada vá ballarne
diuenge lo contrapás
¡la poca-penal ab 'l *conco*
de ca 'l *Sech*, qu' es un *alarb*.

La pubilla, tremolosa,
caminava serra enllá;
quan al baixar de la *Costa*
de *Pujou*, li eixí devant
la pobreta de sa mare
que, presentint un fatal
pervindre per sa filleta
atés lo seu trist posat,
no la deixava de petja,
la vigilava ab afany
dia y nit, á totas horas;
y al véurela, donchs, marxar
per la porta de l' eixida,
de part de vespre, al instant
aná seguintla fins veure
quin camí duya y quins plans.

Empró —com deya— á la *Costa*
no pogué mes y. . ¡quin pas!
Entre dos llustres, va veures
dos cossos entrellassats;
s' ohí un crit que arrivá á l' ánima;
y entre sospirs y entre planys

dos so nbras, á poca estona,
retornavan serra enllá
envers á Olot sense haverne
ningú esment de lo passat.

De ca 'n *Sim* la pubilleta
fá una setmana que jau;
empró —segons diu lo metje,
tot y no entenentli 'l mal—
dintre deu ó doze dias
ja podrá torná á ballar.

L' hereu *Massandell* va á véurela
cada día... ¡Es natural!
(Perque, segons malas llenguas,
tot ja está, tot, arreglat
ab consentiment de mare,
de parents y de germans...
Perque la cosa ja anava
tant y tant pe 'l pedregar,
que podría que 's fes—¡diuhen!—
allò... Pasqua antes de Rams.

Passada una quinzenada,
'prop de l' abisme que hi há
al bell peu de la *Rocassa*
'hont amor varen jurars'
l' hereu y la pubilleta,
¡quina tabola que hi fan
las dugas familias juntas
de l' una y de l' altra part!...

Es que aquet matí, á la iglesia,
lo Rector, qu' es un bon Jan,
—y qu' es també de la colla—
'ls ha tirat trona avall...
y ara ab un dinar celebran
aconteixement tan faust.

L' abisme qu' allí esperava
'ls cossos dels dos aymants
ja no tindrà aqueixa feyna;
perque ¡vajal está acordat
lo casarse la parella
d' aquí un mes, tot lo mes tart;
que la cosa porta pressa
(segons corre pe 'l vehinat)
y no tornarà endarrera
lo casament, si á Deu plau.

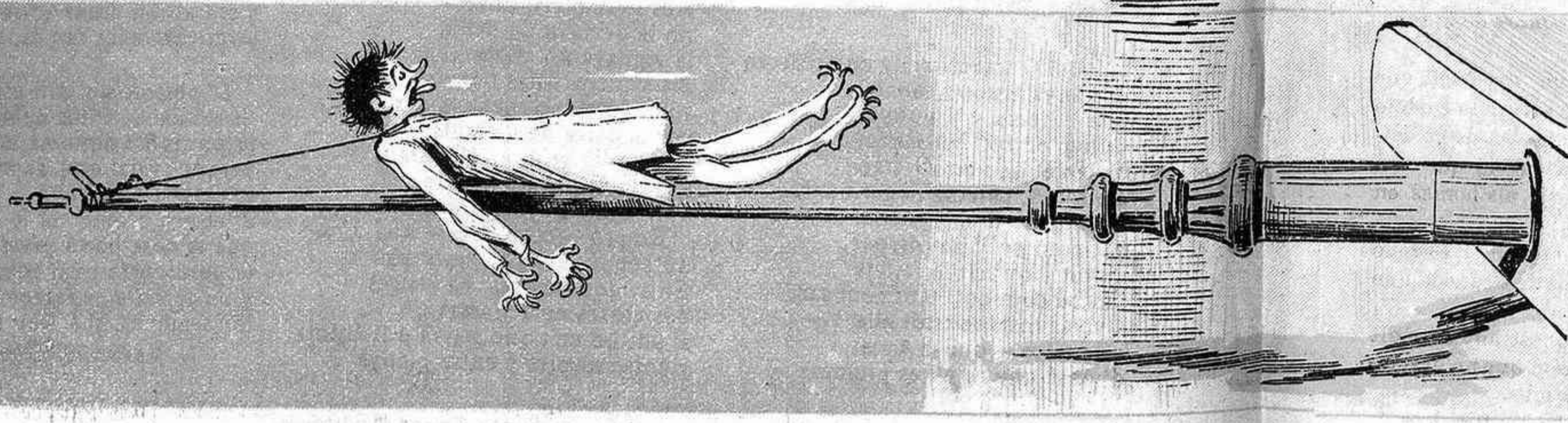
J. BARBANY (*Pepet del Carril*)

(1) Del tomet REGIONALS, aplech de poesias originals, á punt d' editarse.

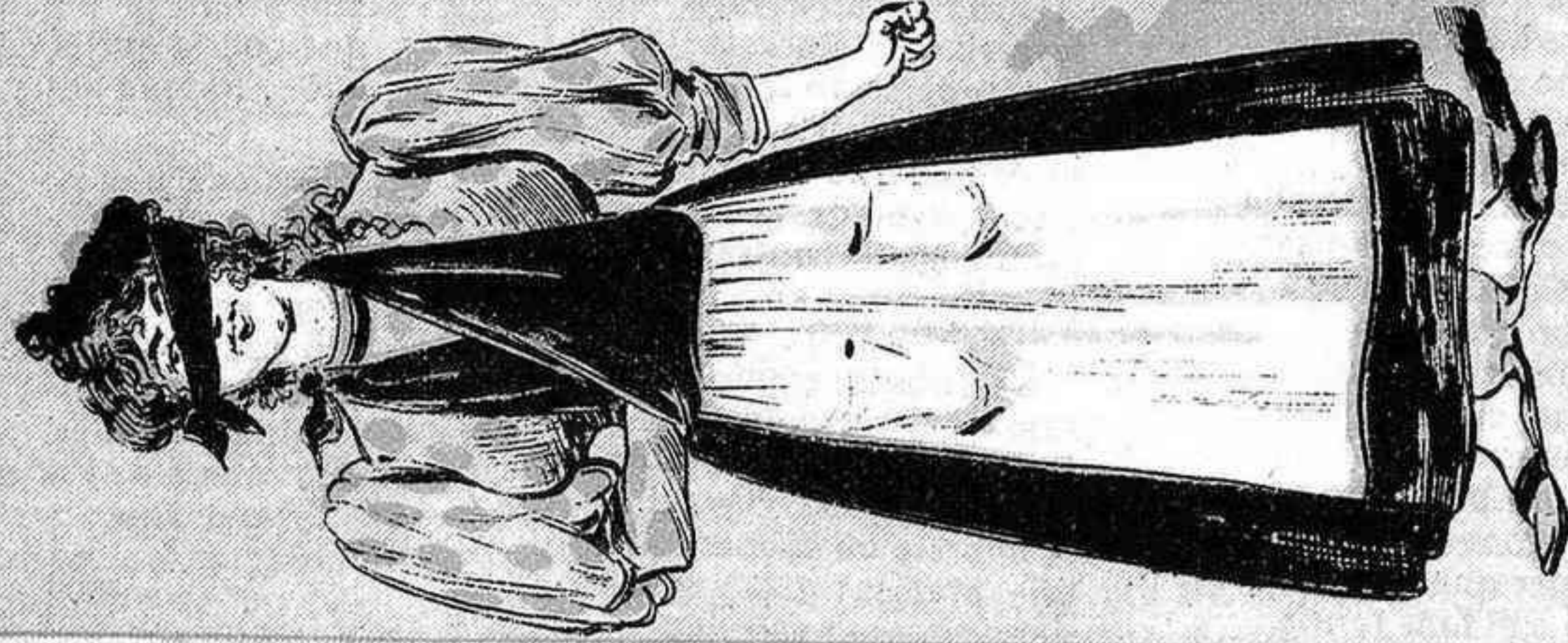

LA TOMASA GANYOTAS DE PRIMAVERA

Per J. LLOPART

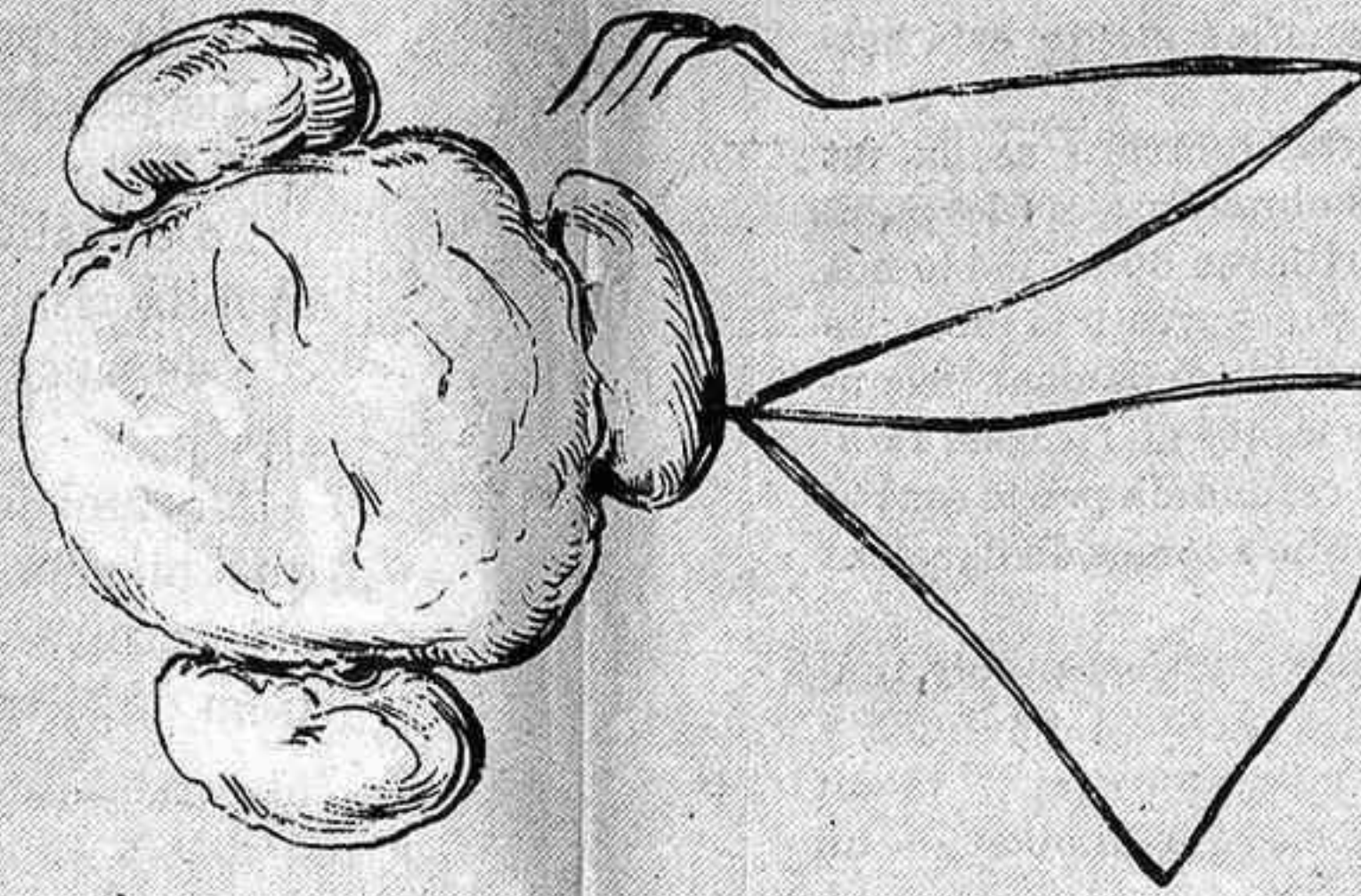
Servey tramviari de
pals, á disposició dels afi-
cionats á la penjarella.

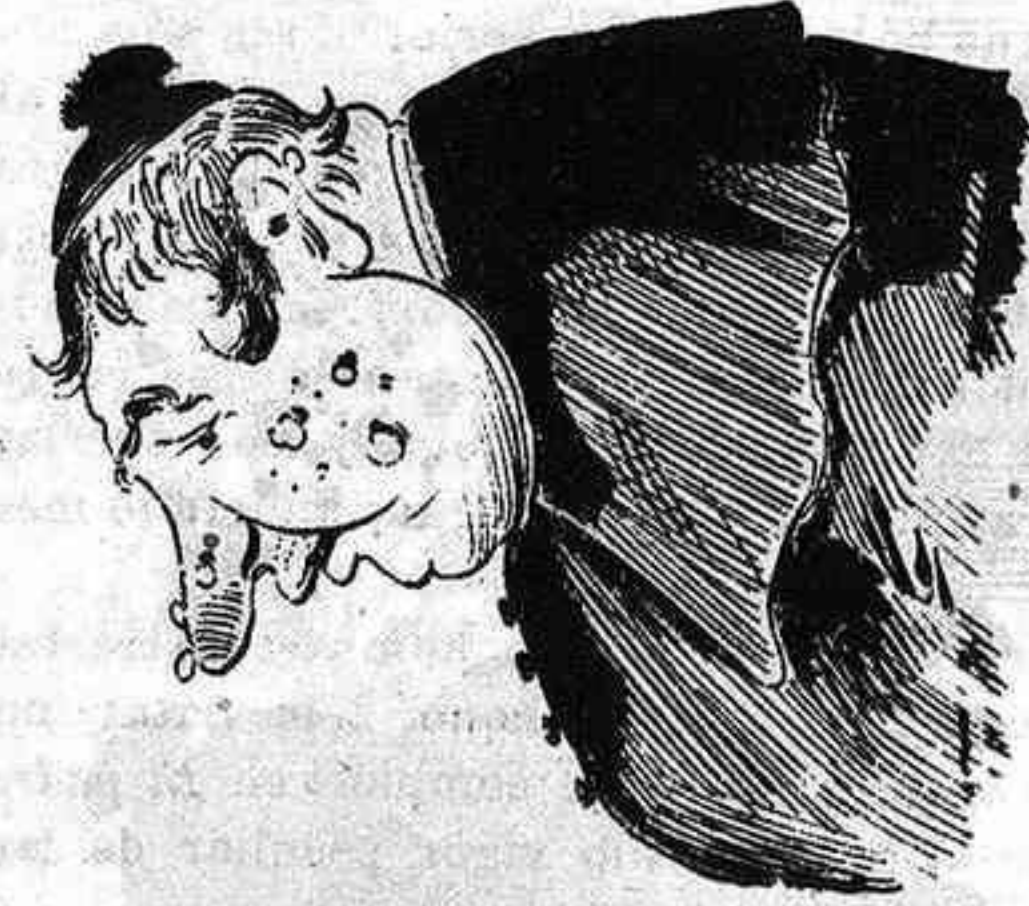
Regalos que 'n treu la Guilla
de las grapas d' en Boquilla.

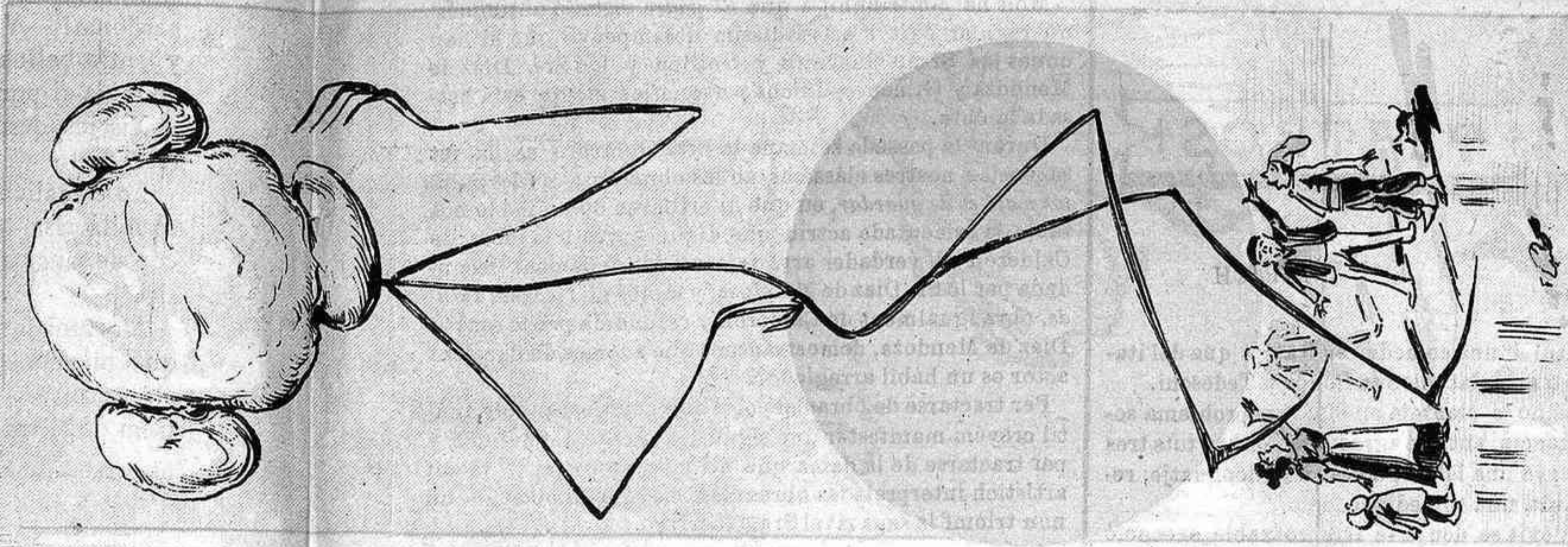
Granots místichs.

Averías d' en Boquilla
per las unglas de la Guilla.

Propagació mística dels
granots de la nevoda.

¡L' apoteosis de la fam!

CRÓNICA LOCAL
D' ACTUALITAT

¿Infiel? es lo títol d' una comedia en 3 actes que del italià han traduhit ó arreglat los Srs. Sellés y Tedeschi.

Dita obra si bé no 's planteja en ella cap problema social ni de importancia, entreté agradablement en tots tres actes y s' hi observa una labor pulcra en lo llenguatge; resultant, per lo tant, una comedia modelo.

Molta part del éxit se deu á la irreprotxable execució lograda per part de la Sra. Tubau y los Srs. García Ortega y Morano.

Pera divendres s' anuncia l' estreno de *La corte de Napoleón*, obra de Sardou y traduhida per Palencia, que resultá ser la obra de la temporada en lo teatro de la Princesa de la Cort, havent causat extraordinari assombro la propietat ab que fou presentada.

Sabém que la Empresa al reproduhirla entre nosaltres tracta de ferho ab relativa propietat haventse construhit un mobiliari molt imitat al de la vila del os.

NOVETATS

L' afany ab qu' era esperat lo drama *El padre Juanico*, 's vegé evidenciat ab que en lo dia del estreno hi hagué un plé fenomenal com pocas vegadas s' ha vist.

Del éxit de la obra, á jutjar per los aplausos, sols podrém dir que siguié bó, sense ser superior ni tan sols notable, ja que 's feu aixecar dos ó tres vegadas lo teló al final de cada acte; per lo tant, dit está qu' entre nosaltres no feu furor com ho lográ fer á Madrid, y 's deu en part principal á que tant per l' assumpto com per los personatjes no 'ns pot halagar de cap de las maneras veure nostras costums expressadas en castellá y no haverlas pogut saborejar ávants en nostra llengua; qu' era lo mes indicat.

Lo Sr. Guimerá ab sa última obra hem vist ha tractat de anar per altres viarans, y, en honor á la vritat, no 'l trobém acertat, puig falta per complert en *El padre Juanico* originalitat y además lo vigor peculiar de las obras predecessoras de tan notable escriptor.

Hem dit qu' está faltat de originalitat y ho sostenim, puig aquells amors idilichs de Toni y Rosó, los trobém ja y encare mes ben descrits en *Lo primer amor*, de Falguera y Soler; lo final del segón acte es massa igual á lo del de *Terra baixa*, y té molta similitut al de *María del Carmen*; la escena mes dramática y ben entesa de la obra, ó siga la de la renyina de Toni y Llorensó, 'ns feu recordar la de la obra de Blasco *El angelus* y també la de Larra *La oración de la tarde*; y per acabar, lo tipo del protagonista es una copia massa fidel del *Cura de aldea*, de Pérez Escrich.

En quant á la escena final, una de las pocas originals en la obra de Guimerá, la trobém tan inverossimil que hasta es á nostre veure indigne de la ploma del que present ser lo primer de nostres dramaturchs.

Aquell casament fet en lo moment de sa mort per un capellá, no pot ser de cap manera válit, y, per lo tant, la obra queda del mateix modo ó sia sense resoldres.

Molt ha contribuít á que *El padre Juanico* obtingués un regular éxit l' acertadíssim desempeñyo que hi han donat las Sras. Guerrero y Guillén y los Srs. Díaz de Mendoza y Giménez, únichs personatjes en qu' está basada la obra.

Durant la passada setmana la Sra. Guerrero 'ns ha fet saborejar nostres clássichs ab las obras *Casa con dos puertas mala es de guardar*, en que hi brillaren de un modo notable la esmentada actriu que dígué y vesti la obra de Calderón ab verdader art, vejentse acertadament secundada per lo Sr. Díaz de Mendoza; y també ab *La dama duende*, obra igualment de Calderón y refundida per lo senyor Díaz de Mendoza, demostrantnos que además de excelent actor es un hábil arreglador.

Per tractarse de obra del colós dels genis espanyols, inútil creyém manifestar que siguié del agrado del públich y per tractarse de la dama que ab mes propietat y talent artístich interpreta las obras clássicas, que hi obtingué un nou triomf la sens rival Sra. Guerrero.

TIVOLI

Molt acertada ha estat la Empresa Alegría al reproduhir en la present temporada la pantomima *Cendrillon ó el zapatito de cristal*, que l' ha presentada ab relatiu luxu y gran propietat, cridant poderosament la atenció, lo quadro de la recepció en lo ball, causant verdader assombro lo resultat lograt.

Sabém que entre las novetats que prepara la Empresa, hi figura la d' un treball verdaderament extraordinari que creyém cridarà molt la atenció.

Segóns noticias, dintre breus días tornarán á apareixe á la pista los populars clowns Tonino y Antonet que tanta popularitat lograren.

CATALUNYA

Dimars passat ab las mes aplaudidas obras de la temporada se despedí la companyia que dirigida per lo Sr. Cerbón ha fet la campanya de vuyt mesos ab bon éxit.

Com siga que la depreciació que té la moneda espanyola, fa impossible tot negoci ab companyias estrangeras y dat que hi havia en propósit actuarhi una de opereta italiana de envejable fama en son país, fa que per algún temps se veurá tancat aquest elegant teatro.

NOVETATS

CONCERTS D' EUTERPE

Lo primer de la temporada tingué lloch lo dilluns de Pasqua y satisfeta pot quedar la distingida societat coral del plé obtingut y del éxit aicansat en totas las pessas que 's cantaren.

Baix la batuta experta del Mestre Sadurní fou desempeñat lo programa que ja anunciarem. Además constituía lo clou del concert la reproducció del coro militar *Honra á los bravos*, de Clavé, no cantat desde moltíssims anys, com també la cantata *Catalunya* de Martínez Imbert que va agradar bastant, mereixent 'ls honors de la repetició, dirigida per l' autor.

No pot passarse per alt la irreprotxable execució que obtingué *La Brema*, execució que podria servir de modelo als modernistas de *La Verema*, si fossin capassos de no deixarse cegar per la vanitat, lo despit y la enveja que son las tres malas qualitats que converteixen als homes en criatu.

Entre las passas orquestrals cridá l' atenció l' estreno de la serenata *Zoraida* del Mestre Orense de Granada, que fou molt aplaudit.

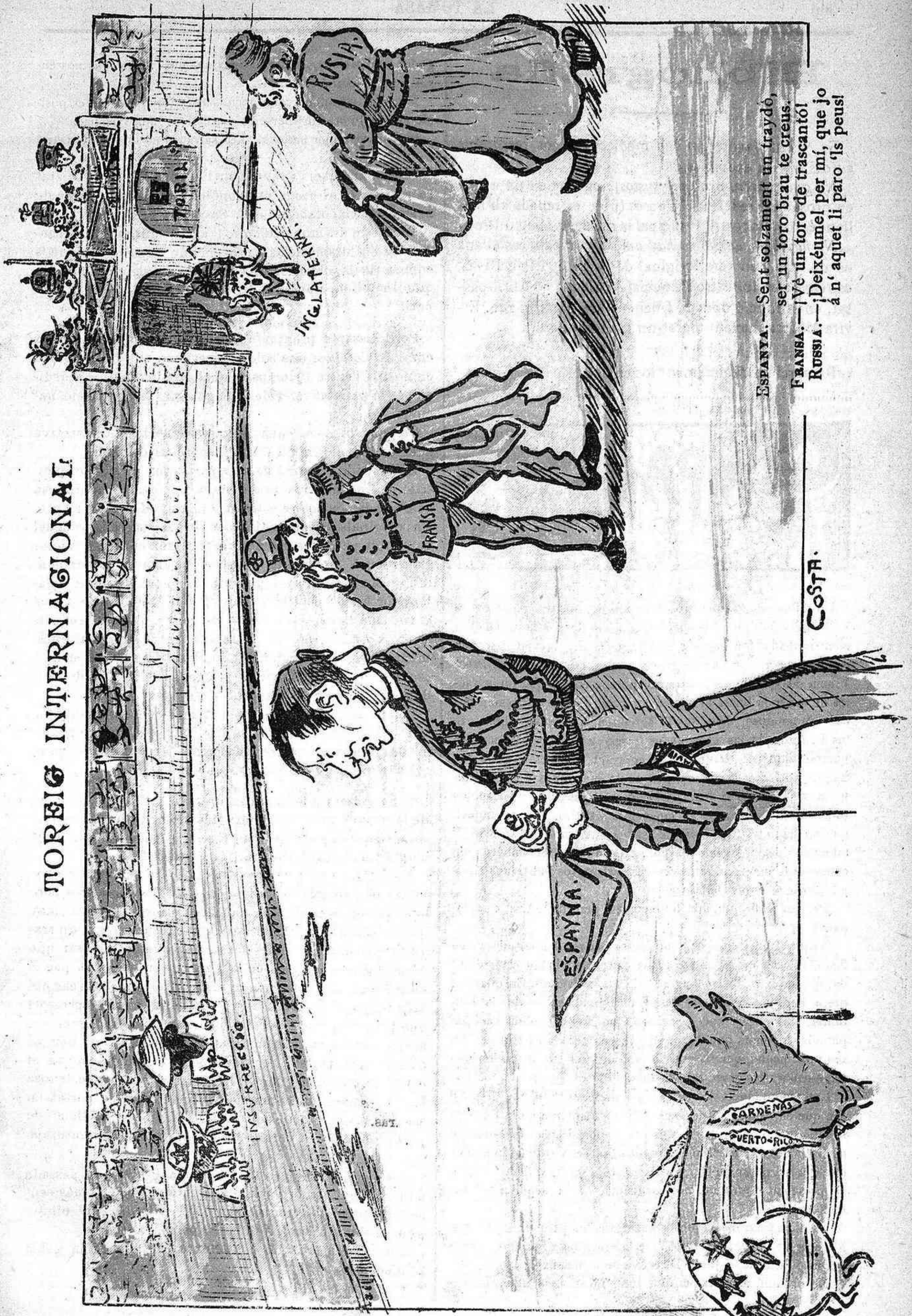
En resúm, la *Euterpe* ha comensat aquest any ab molt bon peu sos concerts matinals, y esperém que no desmayará en la persecució de sos idea's artístichs.

UN CÓMICH RETIRAT.

TORERO INTERNACIONAL

LA TOMASA

ESPAÑA. — Sent solzament un traydó,
ser un toro brau te creus.

FRANSA. — ¡Vé un toro de trascantó!

RUSSIA. — ¡Deixéumel per mí, que jo
á n' aquet li paro 'ls peus!

COSTA.

Bibliografia

Se 'ns ha favoregut per mediació de sos respectius autors, ab un exemplar de

No guanyarém prou per sustos, joguina en un acte y en prosa de Frederich Fuentes (fill), estrenada ab brillant éxit en lo teatro Principal la nit del 2 Maig últim; y

No hay bien donde no hay amor, comedia castellana en un acte y en vers, original de D. Joseph Pau Rivas, estrenada en lo teatro Principal la nit del 30 Abril passat, en la funció donada á benefici de la actriu Sra. Elvira Morera, havent lograt un grandió éxit.

Remerciém degudament los envios.

Lo dilluns de Pasqua, trobantse un de nostres redactors á Vallvidrera junt ab sa familia, á l' objecte de passar agradablement la diada, fou agredit, ó millor encare: atracat per una pandilla *nova*, que, per desgracia nostra, tenim á Catalunya. Y hem dit «pandilla» y «atracat» perque encare que no 's tractés de robar la bossa al nostre company, foren tan desmanegadas las paraulas dels que l' agrediren, que sense volguer se 'ns han escapat las esmentadas frases; y hasta sense tenir en compte aqueixa circumstancia agravant, fácil es que se 'ns hagués adelantat la ploma, perque 'ls individuos á que 'ns referim, si bé no no viuhen de la bossa agena, 's proposan en tots sos actes, *atracar* la conciencia artística, de tot aquell que no sentint l' *atracció* de sas *sebas modernistas* ni l' adoració de son *Mesias* ab pipa, exposa sense fer embuts quin concepte li mereixen, artísticament parlant, los individuos citats y la Societat á que pertanyen.

¿Per qué y ab quin dret fou acomés per ells lo nostre company?

Perque 'l nostre redactor no torsa per res son criteri, y en distintas ocasions ha emés judicis referents á la Societat aludida, que no han sigut del agrado de sos individuos. En quant al dret... hem de manifestar que fou agredit ab lo de la brutalitat, puig encare que l' agressió no fou d' obra sino de paraula, los mots que d' aquellas bocas pecadoras sortiren, foren tan incults, que 'ls que 'ls pronunciaren no 'ns poden mereixe calificatius gayre satisfactoris.

Entenguin aquets *caballers* que pretenen titularse fills del art, que en lo terrenó artístich s' ha de combatre ab la forsa de la rahó, no ab la bruta; una escola imposada per la brutalitat no pot ser may una escola, sino una tiranía. Y entenguin també, que quan á pesar de tot, 's vol recorre á medis violents, es precis presentarse un á un, no escudantse ab la superioritat del número.

No allarguém mes aquesta «campanada» perque 'ns resistim á creure que 'l *peixi minutti* de la esmentada Societat, obrés per inspiració de la Junta Directiva de la mateixa.

No obstant, mentres per dita Junta no se 'ns donguin las de-

gudas esplicacions, anularém totas quantas invitacions nos envihi pera assistir á sas festas.

Esperém rebre una contestació satisfactoria, puig no es possible que la Junta vulga ferse responsable d' una salvatjada.

Si s' en fá; pitjor per ella... ¡Ab salvatjes no hi volém tractes!

Próximaments' estrenará en l' escenari de la societat recreativa *La Granota*, un monólech en prosa catalana de nostre antich colaborador J. Casanova Ventura.

Tenim de dit monólech que l' autor califica de *sensacional*, las millors noticias y creyém que *Lo pobre cego* que 's com se titula, obtindrà un éxit, lo qual celebrarém á fi de que 'l públich, no pugui dir á la autor que... Deu l' ampari.

Pera dissapte próxim anuncia la distingida Societat coral *La Catalana* una solemne vetllada que tindrà lloch en nostre Teatro Principal y qual producte líquit 's dedica per la societat referida, á engrossar la suscripció nacional.

Creyéim que será una festa verdaderament atractiva ademés d' encloure un fi en extrém patriótic.

La vetllada constará de tres parts: una musical organizado per los mestres Rodoreda y Laporta. Una literaria combinada per nostre estimat company *M. Riusech* ab poesias originals de reputadíssimas firmas, entre ellas la del venerable patriarca de nostre renaixement Don Victor Balaguer. Y, finalment, una secció dramática 's compondrá de la representació de la loa de nostre distingit colaborador Eusebi Benages dedicada á la memoria de Clavé y titulada *Sempre viva*. Sent de notar que 'ls referits senyors y alguns altres que també contribuirán al lluhiment de la festa, forman tots part de la societat com á «socs d' honor» de manera, que *La Catalana* 's valdrá sols dels elements que li son propis.

Celebrarém que la festa 's vegi molt concorreguda y havent pensat ab los lectors de LA TOMASA la Junta organizadora, tenim en nostra redacció invitacions á la disposició d' aquells que hi vulgan concorre.

S' ha presentat al governador civil de Madrit, la mare de la nena Nieves Niu, distingida tiple de la companyia infantil qu' exp'ota D. Joan Bosch, manifestant que dit empresari 's nega á tornarli la seva filla.

No deixa de ser un cas curiós 'l de que existeixi persona tan empenyada en encarregar-se del fills dels altres, pero com que en lo cas present la mare no devía permetre may que una filla seva, una criatura, s' encarregués d' un treball superior á sas débils forsas, lo que fá suposar que despertaría la cobdicia de la mare lo sou senyalat per l' empresari á dita nena, convindria averiguar si la esmentada senyora tracta de contractarla á un altre empresari que n' ofereixi mes, que tot podria ser. Y 'n aquet cas aconsellariam al governador que si imposava un lleuger cástich al empresari, enviés la mare á galera, perque si es inhumana la conducta del primer, seria monstruosa la d' una mare que comerciejes ab lo fill qu' ha portat en sas entranyas, precipitant totas sas facultats, er lloch de portar lo á la escola pera madurar sas disposicions naturals.

Per un guapo ab elástichs y reuma, la setmana passada á Sant Martí van esgarraparse 'l monyo dos colomas sense fel. Una d' ellas tenia 62 anys y l' altra 66. A n' ell segóns noticias n' hi faltan poch per fer lo sigle.

Deu los conservi 'l bon humor y 'ls prepari una gabia al manicomi.

D' un diari:

«Lo senyor Bermudez Reina, á qui van donar per mort alguns corresponsals no fá molts días, afortunadament mil'ora y marxará á Galicia per reforsarse.»

A molts corresponsals de periódichs, se 'ls pot aplicar alló del quento: Los muertos que vos matais, gozan de buena salud.

✱

Lo diumenge de Pasqua, dia 29, degué celebrarse á Sant Celoni, per la companyia catalana del Teatro Olimpo d' aquesta ciutat y á l' objecte de saludar en son desterro á nostre estimat amich D. Joseph Ximeno Planas, una funció teatral composta de las obras *Lo Contramestre*, *Al quarto de la senyora* y *La capseta dels petóns*.

Lo diumenge anterior, y en la mateixa població va celebrarse altra funció en honor del indicat amich nostre, en la que 's representá lo drama del immortal Felu y Codina *La bolva d' or*; lo quadro dramátich *Desterrat!* qu' obtingué un éxit notable y una ovació delirant; y la pesa *La vida al Encant*.

Al final de la funció lo Sr. Ximeno llegí una inspirada poesia pera donar las gracias al públich y á sos amichs per los obsequis que se li dedicavan.

Senyor Ferrer y Codina: ¿vol fer lo favor de pendre nota d' aquestas festas?

Poch devia pensarse l' autor de *La Suripanta* que per demunt del fallo d' un Tribunal hi hauria 'l de l' opinió pública, que no pot torsarse per imposicions polítiques ni de cap altra mena.

¡Prengui tila!

✱

Los beatos que corren á refugiarse en las iglesias durant las tempestats, bó será que sápigam que 'ls llamps no respectan res, com si fossin deixats de la má de Deu.

Fa poch días fou víctima de la imprudencia de tocar las campanas pensant que d' aquet modo allunyaria la tempestat, lo campaner de la ermita de Sant Grau, y com si aquet desenlías no fos prou pera escarmentar á la dona del campaner, aquesta sigué morta per un llamp al cap de dos ó tres días, mentres estava tocant á mal temps.

Si de viure tenen ganas
hem de dí als toca-campanas,
toquéulas tant com vom volgueu
pero para-llamps poseu
y lograreu vostres fins
sens quedar fets á bossins.

✱

Llegim qu' en un' obra que 's publica per entregas y s' ocupa de la guerra espanyola americana, 's veu una lámina que 's titula «*Cavite*». Després de la batalla. L' epigrafe no té res de particular, pero lo qu' es verdaderament extraordinari, es que á Cavite després de la batalla, quedan com si tal cosa, á jutjar per dita lámina ahont se veu la gent de passeig y hasta á una raspa ab lo seu caloyo. Unicament se veu, com á proba del desastre, un barco esfonzat; pero no es lo *Reina Cristina*, ni 'l *Joan d' Ulloa*, sino... ¡y assómbriñse! la corbeta *Stephano* que fa alguns mesos va anarsen á pique en lo nostre port. Se tracta, donchs, senzillament, de donar gat per llebra.

A n' aquet pas no 'ns estranyaria que l' autor de la esmentada obra publiqués son retrato, escribinthi al peu «S. S. Lleó XIII».

¡De mes verdas se 'n maduran!

✱

¿Pot saberse per quins motius *El Diluvio* posa com un drap brut casi á diari al Secretari de la Junta municipal de Cementiris?

Si no li diu burro de quatre potas, crech qu' es perque se 'n dona vergonya.

Y no obstant, lo Sr. Lasarte, ó siga 'l Secretari de la esmentada Junta, segóns tenim entés ha sigut redactor de *El Diluvio* y en l' actualitat encare té un parent en la Redacció.

Diu un ditxo catalá que «la sang no 's torna may aygua» pero pe' 'l Secretari de Cementiris, la sang de son parent s' ha tornat aygua-rás.

Y aixó, francament á n' al públich li fa un péssim efecte. La roba bruta s' ha de rentar á casa.

✱

Pera que puga apreciarse fins á quin punt arriba la barra yankée, copiém d' un periódich americá lo següent cas:

Un actor qu' acabava d' esser contractat en lo Garden Teatre de Nova York, va rebre la següent carta, d' una agencia destinada al rec'am: «Molt Sr. meu: Vosté sabrá probab ement que en nostres días mes que 'l talent es lo reclam 'l que fa triunfar. Com vosté va á sortir per primera volta á las taulas d' aqueix teatro, potser fora convenient que previament se cridés l' atenció pública, sobre sa persona, y poseheixo un plan pera obtenir aquet fi.

Si vosté vol se introduhirán á casa de vosté, durant la nit, uns quants lladres y dispararán alguns tiros de revolver, després de lo qual fugirán, deixant alguns rastres de sang en la habitació. Lo *New York Herald* y 'ls demes diaris del matí publicarán l' aventura y 'l nom de vosté correrá de boca en boca.

Nosaltres materxos li proporcionarem los lladres, pero aixó li costará cent dollars.

Rebi 'l testimoni...»

Fixinse en lo de proporcionar los lladres, com aquell que proporciona un barret voll.

¡Se veu que 'ls lladres abundan en aquella terra!

CORRESPONDENCIA

(Tancada 'l dia 18 del mes prop-passat)

Publicarem los següents travalls: *Esclats*; *Intimas*; *Lo meu adroguer*; *Bossins*; *La sessió del poble*; *Lo teu Deu* y 'l *meu*; *Noms complicats*; *Ultimatum*; y trenca-closcas dels col·laboradors: R. G. G. y Joseph Gorina.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI
PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á l' Administració y Redacció del periódich

6, SANT RAMON, 6.—BARCELONA

LITOGRAFIA BARCELONESA

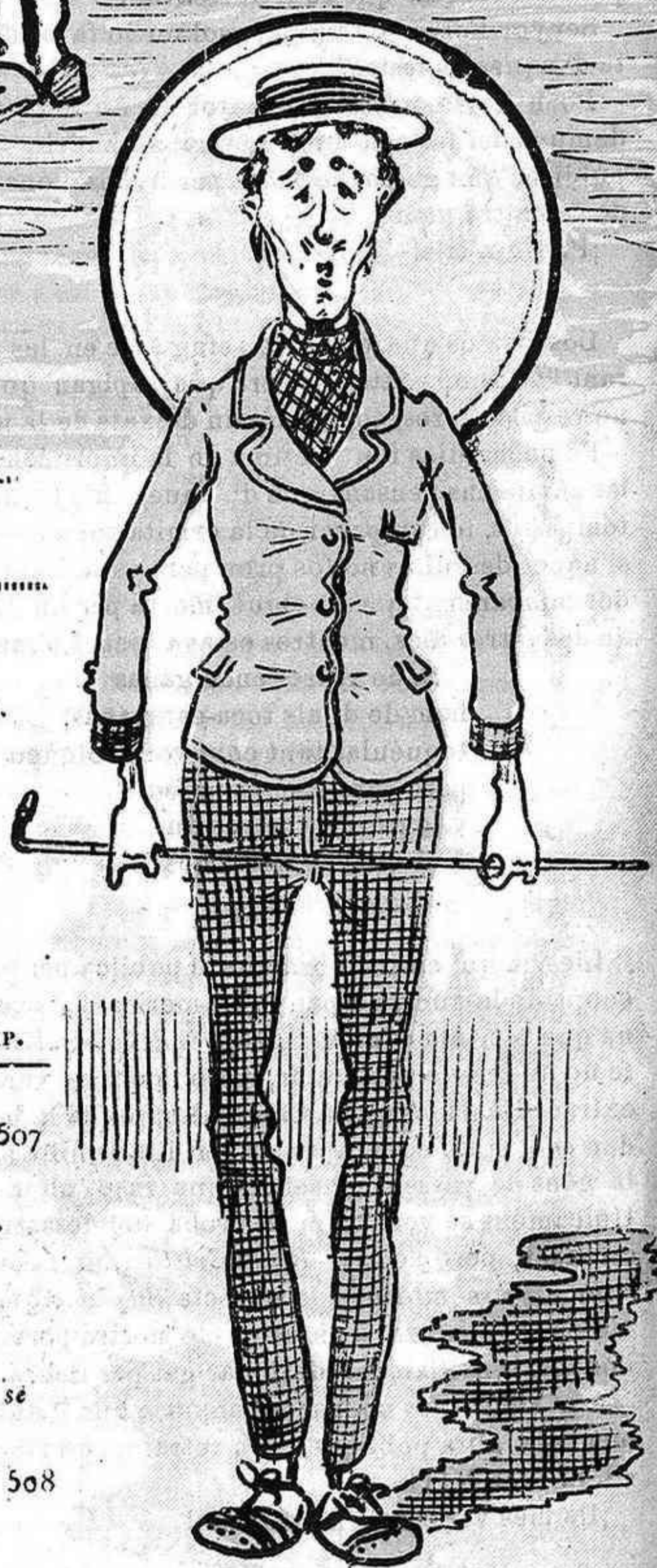
— de Ramón Estany —

6, Sant Ramon, 6. — BARCELONA

—Tu asseguras que t'enlayras
y a mí 'm sembla qu' has caygut...
Posat bè, Sam, y 't respallo,
puig tothom ja 't té per brut!

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Un matí fresch y explendent
de la hu-dos-tres passada
y mentres me dirigia
à la montanya Pelada,
vaig trobá á la Dos quart-terça,
la meva antiga xicota,
qu' anava ab sa doble dugas
la qual es ja un xich vellota
y bastant tres-terça y rara.
Duya la Dos-quart-tercera
à la dos un mocador
de color dos ab derrera.
Al véurelas, desseguida
vaig ficá má á la butxaca
y me vaig treure un total
que duya una dona maca
en sa página primera,
y qu' está escrit ab quart dos
molt acertada y bonica
y ab llenguatge molt hermós.
Y sens dirli: «Deu vos guard»
qu' es lo que Deu dos-tercera,
vaig passar pe 'l costat seu
sense mirarlas sisquera.

R. BALCELLS BELLVÉ.

CREU NUMÉRICA

- 4 5 6 —Parentiu.
- 1 2 3 —Part de la persona.
- 1 2 3 4 5 6 7—Instrument.
- 1 2 6 2 3 3 7—Animal volatíl.
- 6 5 3 —Riu.
- 3 5 6 —Prenda de dona.
- 7 4 7 —Nom de dona.
- 2 4 7 —En la mar.
- 6 2 6 —En las xaradas.
- 7 3 2 —Los noys hi jugan.

S. AMOLAP.

SOLUCIONS

À LO INERTAT EN LO NÚMERO 507

- Xarada.—So-lu-ció.
- Tarjeta.—Lo general «no importa».
- Triàngul.— C o l o n
O c a s
L a s
O s
N

Geroglífich.—Mes val sé gran que sé petit.

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 508

- Xarada.—Ca-fe-ter.
- Anagrama.—Martí.—Marit.
- Geroglífich.—Per ratas La Gran-via.
- Tarjeta.—La creu de la masia.

—¡Que 'm comptan á mí de guerras!
Per mí 'l verdader desastre,
es que 'l traje avuy no estreno
per patxorra del meu sastre.